

Kwink

nummer

1

2026-2027

Magazine
voor sociaal-
emotioneel
leren

Kwink helpt bij een gezellige TSO

‘Er zijn rustige leraren met onrustige groepen, maar er zijn geen rustige groepen bij onrustige leraren.’

Nieuwe Kwink-trainingen



Prikbord

Kwink magazine is speciaal gemaakt voor leerkrachten, intern begeleiders en directieleden die meer willen weten over sociaal-emotioneel leren op school. *Kwink magazine* biedt achtergrondinformatie en informatie over Kwink om scholen te enthousiasmeren voor sociaal-emotioneel leren in de klas. Veel leesplezier!

COLOFON

Kwink magazine voor
sociaal-emotioneel leren

Redactie

Gerard van Midden,
hoofdredacteur

Martijn Wabeke,
eindredacteur

Erik Idema,
uitgever

Auteurs

Tea Adema, Dianne Bos,
Suzan Elmas, Liesbeth van 't Hof,
Gerard van Midden, Kees van
Overveld, Wouter Siebers, Stefaan
Vanparys.

Fotografie

Dreamstime (p. 7, 12, 13, 15)
iStock (p. 1, 2, 6, 16)

Vormgeving

Studio Michelangela, Utrecht

Uitgever

Kwintessens
Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort
T: 033 460 19 40
E: info@kwinkopschool.nl

www.kwinkopschool.nl
www.kwintessens.nl

2026 – 2027 nr. 1
issn: 2405-5956

Alle rechten voorbehouden

Overname uit Kwink magazine is
zonder voorafgaande toestemming
van de uitgever niet toegestaan.



Gouden Weken

Het zijn niet voor niets 'Gouden Weken'. Belangrijke weken voor de vorming van een fijne, sociaal veilige groep. Maak gebruik van onze praktische tips en adviezen uit het gratis katern Kwink &... de Gouden Weken. Je vindt het katern en de (digitale) posters, op het Digibord en in de nieuwsbrief.

Nieuw: Kwink Intervisie voor ervaren Kwink-coaches

Werk samen aan effectief
SEL-onderwijs met andere
Kwink-scholen. Ben jij een ervaren
Kwink-coach? Spar met collega's,
wissel praktijkervaringen uit en doe
nieuwe inzichten op. Meer info
op pagina 11.



Kwink-webinar: Bouwen aan een rustige schoolcultuur

Maandag 5 oktober om 16:00 uur
laten we zien hoe onduidelijkheid in
verwachtingen zorgt voor onrust en
werkdruk bij zowel leraren als leerlingen.
We laten je zien hoe je de druk van de
ketel kunt halen door scherpte en
eenvoud terug te brengen in je
schoolcultuur. Meld je aan via het
Digibord of via de nieuwsbrief.

Week tegen Pesten: 21 t/m 25 september 2026

Wij ondersteunen dit landelijke
initiatief graag met ons gratis katern
Kwink &... de Week tegen Pesten,
met sterke werkvormen voor de hele
school. Het thema is: Een plek voor
iedereen! Toch? Je vindt het
katern in de nieuwsbrief en
vanaf medio juli op het
Digibord. Houd je mail-
box in de gaten!



Inhoud

P. 4-5

Een veilige en gezellige TSO: Kwink helpt!

P. 6-7

Pedagogisch vakmanschap onder de loep!

P. 12-13

Kinderen in een moreel niemandsland

P. 15

Sociaal-emotioneel leren thuis

P. 16-17

Samen sterk: zo verbindt Kwink school en thuis

En verder...

P. 8-9

Boekbespreking

P. 10

Vraag aan de redactie

P. 11

Kwink-trainingen

P. 14

Kwinkmeting

P. 19

SEL-inspiratie

Wat jij laat passeren, wordt de norm

Terwijl ik dit schrijf, kijk ik uit over de savanne. Bokken, giraffen en struisvogels trekken voorbij. Wat me fascineert is het groepsgedrag. Hoe dieren zich tot elkaar verhouden, hoe de ordening voortdurend wordt bevochten en bewaakt. Deze savanne ligt overigens in Hilvarenbeek... Of we hier dus van *natuurlijke* ordening mogen spreken, laat ik aan jou.

Toch zet het me aan het denken over wat ik dagelijks zie in schoolteams. Bij leerlingen én bij volwassenen. Veel gedrag is functioneel. Maar een deel is dat niet. En dát is waar het interessant wordt. Wat doe jij op zo'n moment?

Laat je het gaan? Kijk je weg? Of spreek je anderen erop aan, ook als dat ongemakkelijk is? Het lastige is: weglopen voelt vaak vriendelijk. Je wilt de sfeer niet verstoren, de relatie niet beschadigen. Maar wat je niet benoemt, bekrachtig je stilzwijgend. En voor je het weet is het gewoon geworden wat eerst nog uitzonderlijk was.

Wat jij laat passeren, wordt de norm. Geen zin voor op een tegeltje. Wél een zin om regelmatig tegen jezelf te zeggen. Niet als vinger naar een ander, maar als spiegel: wat ik door mijn vingers laat glippen, glijdt de school in.

Daarom is het cruciaal om als team heldere afspraken te maken over wat je wilt zien. Kwink helpt daarbij. Met de Kwink-slagen, het emotiewiel en Circus IK. En dan komen we terug bij de savanne: de bok die aanvalt, de struisvogel die zich verstopt, de giraf die het overziet en aanpakt. Gebruik die beelden als vertrekpunt. Dan wordt dát jullie norm.



Wouter Siebers
Projectleider Kwink



Een veilige en gezellige TSO: Kwink helpt!

Na de TSO komen je leerlingen onrustig de klas binnen: 'Het spel ging niet eerlijk, juf!' 'Anouk was heel onaardig tegen mij.' 'Ik mocht niet meespelen van Joeri en Mees.' Herkenbaar? Dan duurt het even voordat de gemoederen bedaard zijn en iedereen weer rustig aan het werk kan.

Een sociaal veilige school, ook tijdens de TSO

Volgens artikel 45 van de Wet op het primair onderwijs zijn basisscholen verantwoordelijk voor het organiseren van de tussenschoolse opvang als ouders hierom vragen. De Wet sociale veiligheid op school verplicht scholen om actief een veilige leeromgeving te garanderen. Zij hebben een zorgplicht en zijn verantwoordelijk voor de fysieke, psychische en sociale veiligheid van leerlingen. Scholen moeten bovendien actief pesten en ongewenst gedrag voorkomen en aanpakken. Deze verplichting geldt ook voor de schoolpauzes, tijdens de TSO dus.

Een pittige taak

Voor sommige kinderen is het niet makkelijk: tussenschoolse opvang (TSO). Ze zijn even 'vrij'. Er is minder structuur dan tijdens de lessen, het is vaak vol op het plein en kinderen van verschillende leeftijden spelen door elkaar. Medewerkers van de TSO hebben als taak om de leerlingen te steunen, hun structuur te bieden en (idealiter) ook te stimuleren.

Maar regelmatig lukt dit niet op de manier zoals je dat als school zou willen. Hoe kun je er toch voor zorgen dat het veilig en gezellig is tijdens het overblijven? Welke handvatten kun je de TSO-medewerkers hiervoor geven?

Door het verbreden van de uniforme (Kwink-)aanpak van het schoolteam naar de TSO-medewerkers ontstaat er meer rust en een groter gevoel van veiligheid in de hele school én gedurende de hele schooldag.

Een relatie opbouwen

Uit onderzoek blijkt dat een goede relatie tussen volwassenen in een toezichtrol en kinderen, het verschil maakt. Bij een goede relatie komt er minder probleemgedrag voor en duren incidenten korter. Daarnaast neemt de kans op agressie en depressie bij kinderen af. Een kind wil zich gezien, gehoord en begrepen voelen door volwassenen. Zo ontstaat vertrouwen. Kinderen zullen dan ook beter luisteren en meer geneigd zijn om hulp in te roepen als ze die nodig hebben. Het allerbelangrijkste voor een veilige en gezellige overblijf is dus het opbouwen van een band met de leerlingen.

Voor TSO-medewerkers is het daarom zaak om op een positieve manier contact te maken met leerlingen. Dat kan non-verbaal (denk aan kinderen aankijken, knikken, duim omhoog, glimlachen, klappen) maar ook verbaal. Door vragen te stellen en open te staan voor hun verhalen, door grapjes te maken, te troosten, complimenten te geven en te luisteren.



Kwink tijdens de TSO

TSO-medewerkers kunnen de leerlingen ook ondersteunen bij het ontwikkelen van hun sociaal-emotionele competenties. Met de Kwink-slagen bijvoorbeeld. Als de TSO-medewerkers de Kwink-slagen kennen, kunnen zij de leerlingen helpen om hiermee lastige situaties op te lossen. Als kinderen met deze technieken in de praktijk succes ervaren, wordt de aanpak geïnternaliseerd.

Ook Circus IK is een krachtig instrument om, als TSO-medewerker, in gesprek te gaan met kinderen. Door vragen te stellen (Hoe ben je met het probleem omgegaan? Wat gebeurde er toen? Was dat je bedoeling? Ben je nu tevreden? Wat zou je een volgende keer anders doen?) leren kinderen reflecteren op gemaakte keuzes. Zij denken samen met de TSO na over meer effectieve benaderingen van hun probleem.

Zie voor meer informatie over Circus IK het Kwink-katern *Werken aan een krachtige gedragscultuur* op het Digibord onder Meer informatie.

Ondersteuning nodig?

In deze training draait het om het versterken van het pedagogisch handelen van de medewerkers van de tussenschoolse opvang. Tijdens de training worden praktische situaties besproken én geoefend, zodat TSO-medewerkers volop handvatten krijgen die ze direct kunnen toepassen in de praktijk. Ook de inzet van Kwink tijdens het overblijven, komt uitgebreid aan bod.

Zie de Kwink-training voor TSO-medewerkers via



OBS De Wilgenhoek

De TSO-medewerkers op OBS De Wilgenhoek ervaren soms grote uitdagingen in het omgaan met kinderen met een zwakke impulscontrole of met kinderen die externaliserend gedrag laten zien. Het handhaven van een rustig en veilig klimaat, op het moment dat kinderen ook moeten kunnen ontspannen, vraagt om medewerkers met specifieke vaardigheden én een eenduidige aanpak.

Astrid Kaandorp (directeur van OBS De Wilgenhoek in Haarlem) en Nicole van Kan (clustermanager bij Hero Kindercentra) zijn gezamenlijk op zoek gegaan naar mogelijkheden waardoor de kinderen zowel rustig kunnen eten als actief spelen. Tijdens de training 'Kwink voor TSO-medewerkers' zijn de TSO-medewerkers geïnformeerd over de inzet van Kwink hierbij. De Kwink-slagen die kinderen in de klas leren, worden ook door TSO-medewerkers tijdens de tussenschoolse opvang gebruikt. De kinderen kunnen de Kwink-slagen direct toepassen in lastige situaties. Zowel de leerkrachten als de TSO-medewerkers gebruiken nu dezelfde termen en strategieën.

De samenwerking zorgt ervoor dat de aanpak van uitdagingen, zoals conflicten, gedurende de hele schooldag hetzelfde is. Omdat Hero de preventieve aanpak van de school overneemt, worden problemen zoals buitensluiten of pesten op het plein beter herkend en aangepakt voordat ze escaleren.



Suzan Elmas, auteur van dit artikel, werkt als leerkracht voor meer- en hoogbegaafde leerlingen en is een van onze Kwink-coach trainers.

Pedagogisch vakmanschap onder de loep!



Wouter Siebers



‘Je kunt niet blussen en bouwen tegelijk’

Vragen die mij bezighouden als ik op scholen kom: waarom loopt het bij de ene leraar zo soepel en bij de andere zo stroef, terwijl ze allebei hun best doen? Waarom werken de tips uit die goede cursus de week erna al niet meer? En waarom voelt het soms alsof je alles geeft en er toch weinig verandert? Het antwoord zit niet in betere technieken, maar in dat waar je tijd en aandacht aan besteedt.

De curatieve reflex

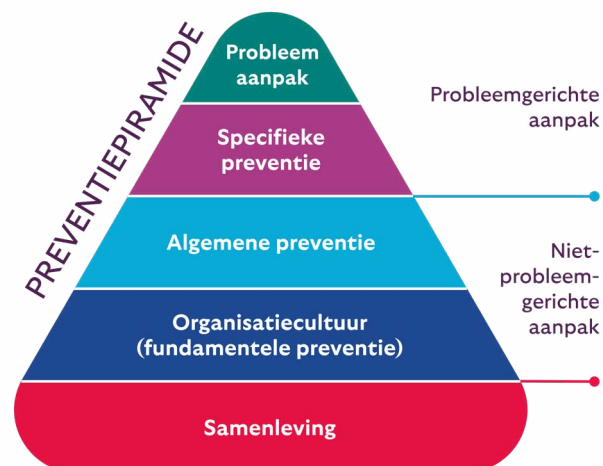
Stel: de bel gaat, leerlingen komen binnen. Er is geduw bij de kapstokken. Iemand zegt iets vervelends en jij grijpt in. Dat is logisch. Je kunt niet anders. Maar wat er daarna gebeurt, is veelzeggend: de situatie kalmeert, de les begint en morgen begint het opnieuw.

Janske Hofman (onderwijsadviseur) en ik (Wouter Siebers, projectleider Kwink en onderwijsadviseur) noemen dit de ‘curatieve reflex’: de neiging om te reageren op wat er op dat

moment ‘brandt’. Hoe meer aandacht er naar incidenten gaat, hoe minder er overblijft voor wat structureel rust geeft. En hoe smaller die preventieve basis, hoe meer incidenten er ontstaan. De spiraal houdt zichzelf in stand. Dit speelt zich niet alleen af op schoolniveau, maar vaak dagelijks in jouw klas.

Wat er echt onder zit

Pedagoog Johan Deklerck ontwikkelde de preventiepiramide. Onderin: schoolcultuur, heldere verwachtingen, voorspelbare structuur.



Daarboven: het actief aanleren van gedragsvaardigheden. Pas daarna: gerichte aanpak voor leerlingen die iets extra's nodig hebben.

In de praktijk gaat de meeste energie naar de top van die piramide, naar het oplossen van concrete problemen. Dat is begrijpelijk, want gedrag dat escaleert vraagt om een reactie. Maar de onderkant van de piramide bepaalt uiteindelijk hoe druk het bovenin wordt. Wie structureel weinig investeert in routines en gedeelde verwachtingen, merkt dat elk incident net iets meer kost dan het zou moeten kosten.

Wat jij kunt doen

Je hoeft geen schoolbreed traject af te wachten. Als leerkracht heb je zelf al veel in handen.

Geef routines een vaste vorm. Hoe komen leerlingen bij jou de klas in? Hoe begin je de les? Hoe sluit je af? Leerlingen die precies weten wat er van hen verwacht wordt bij de overgang van de gang naar de klas, gedragen zich bij die overgang anders dan leerlingen die dat niet weten. Dat klinkt simpel, maar het vraagt dat jij het elke dag hetzelfde doet, ook als je haast hebt.

Wees concreet over wat je bedoelt. 'Rustig lopen' betekent iets anders voor jou dan voor een kind van acht. Wat zie jij als je 'rustig lopen' ziet? Wat hoor je? Leg het uit. Laat het zien. Oefen het. Leerlingen onthouden geen abstracte gedragsregels, maar ze onthouden wel hoe iets er in jouw klas uit ziet als je het consequent aanhoudt.

Houd je reacties herkenbaar. Als leerlingen niet kunnen voorspellen hoe jij reageert op vergelijkbaar gedrag, neemt de veiligheid af. Niet

jouw veiligheid, maar die van hen. De zekerheid dat een afspraak altijd geldt en dat jij er altijd hetzelfde op reageert, geeft rust en veiligheid. Dat vraagt van jou meer geduld dan strengheid.

De vraag die het verschil maakt

Elke keer dat gedrag escaleert of een situatie stroef loopt, is er een keuze: je lost het op en gaat verder of je vraagt je af wat dit zegt over je basis. Ontbreekt er een routine? Was de verwachting niet helder genoeg? Hebben leerlingen dit gedrag eigenlijk wel geoefend? Werken aan die basis kost meer tijd dan het probleem op dat moment oplossen en doorgaan. Het vraagt dat je vertraagt, uitlegt en opnieuw oefent. Maar wie daar consequent in investeert, merkt na verloop van tijd dat er minder te blussen valt.

Praktijktip

Kies één moment in de dag dat regelmatig stroef verloopt: de binnenkomst, de overgang naar zelfstandig werken, de afsluiting. Bedenk hoe dat moment er precies uit moet zien: wat doen leerlingen, wat hoor je, wat zie je. Bespreek dat moment met de klas en oefen het een week lang. Geef tussendoor feedback op wat goed gaat. De week erna: herhaal. Niet als iets nieuws, maar als iets wat gewoon zo hoort.

Dit artikel is gebaseerd op Stop de curatieve spiraal – Bouw aan de basis van gedrag van Wouter Siebers en Janske Hofman, BSM Magazine (1/2026), met gebruikmaking van de preventiepiramide van Johan Deklerck (2011).

DAGELIJKSE
ROUTINE



Boek- bespreking



Klas in rust

Wat maakt een school tot een plek waar kinderen zich veilig voelen om te twijfelen, fouten te maken en opnieuw te beginnen? Met die vraag opent Stefaan Vanparys zijn boek *Klas in rust*. Hij beschrijft hoe zijn dochter Fran boven op een deathride van vijftig meter staat. Op het laatste moment besluit ze niet te springen. Wat volgt, maakt indruk. Beneden wachten haar klasgenoten niet met meewarige blikken, maar met high fives en schouderklopjes. Voor Vanparys laat dat moment zien wat een school kan zijn: een plek waar leerlingen elkaar niet naar beneden halen, maar juist helpen groeien. Vanuit die gedachte schreef hij *Klas in rust*. Niet als boek over orde houden, maar als boek over het bouwen aan rust, veiligheid en vertrouwen. Daarbij kijkt hij verder dan de klas alleen. Ook de speelplaats, de gang, de eetruimte, de schoolpoort en het team komen aan bod. Want rust ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om gezamenlijke routines, duidelijke structuren en bewuste keuzes van iedereen in de school.

Het rustrooster

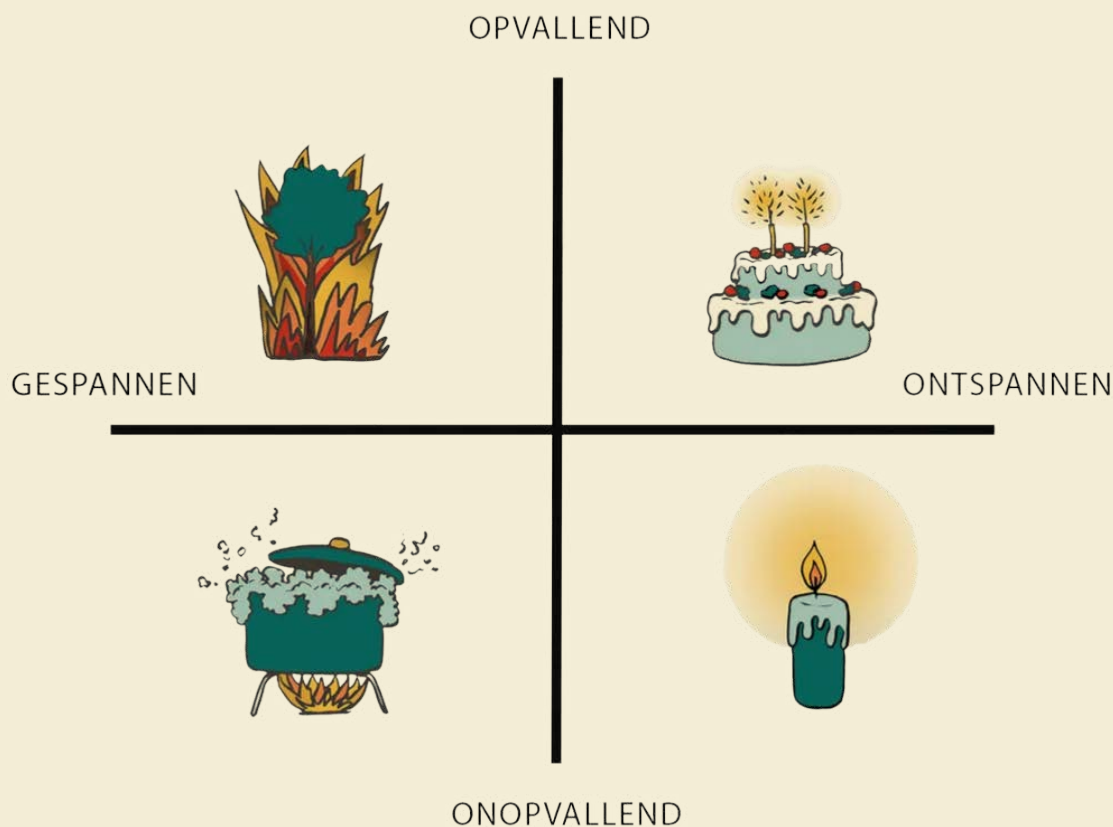
De rode draad door het boek is het rustrooster. Een kwadrant met twee assen: gespannen of ontspannen, opvallend of onopvallend. Dat levert vier beelden op die Vanparys als metafoor gebruikt.

De kaars staat voor ontspannen en onopvallend. Gelijkmatic, stabiel, zonder energieverpilling. De kookpot staat voor spanning die onzichtbaar opbouwt: laat je het deksel te lang dicht, dan kookt het over. Bij de bosbrand staat alles in lichterlaaie. Direct ingrijpen is vereist; net als strategie en coördinatie. En de vuurwerkstokjes zijn de kleine vreugdemomenten die het vak de moeite waard maken: even knetteren, en dan is het voorbij.

Het schema is simpel. Dat is ook de kracht. Vanparys geeft leerkrachten een gedeelde taal om situaties te benoemen voordat die escaleren. En wie dezelfde taal spreekt in een team, kan eerder en beter ingrijpen.

‘Er zijn rustige leraren met onrustige groepen, maar er zijn geen rustige groepen bij onrustige leraren.’

Met die zin begint het eerste hoofdstuk. De toon is gezet. Rust begint bij jou. Niet bij de groep, niet bij de methode.



Het rustrooster

Concreet en bruikbaar

Wat het boek sterk maakt is de combinatie van herkenbare verhalen en concrete handvatten. Een jongen stormt met het deksel van zijn brooddoos als kroon op zijn hoofd luidruchtig de eetruimte uit.

Vanparys voelt de irritatie opkomen. De kaak die samenknijpt, de hitte die omhoog kruipt. Hij kiest voor stilte. De jongen legt de kroon af en loopt rustig naar buiten.

Zo zit het boek vol kleine verhalen die laten zien dat rust iets is wat je doet. Niet iets wat je hebt.

Vanparys geeft per situatie concrete tips. Een greep:

- Zorg dat je aan het begin van het schooljaar rustroutines aanleert in je groep. Niet één keer uitleggen, maar herhalen totdat het vanzelf gaat. Hoe leerlingen de klas binnenkomen, hoe ze vragen stellen, hoe ze overschakelen van de ene activiteit naar de andere. Elke automatische routine levert energie op voor de momenten die er echt toe doen.
- Herken je eigen triggers voordat ze je keuzes bepalen. Vanparys beschrijft hoe je je ademhaling kunt inzetten als rookmelder én brandblusser. Vier seconden in, zes seconden uit. Niet om problemen op te lossen, maar om je

cortisolwaarden te laten zakken zodat je hoofd weer beschikbaar is.

- Op de speelplaats geldt: structuur geeft vrijheid. Duidelijke zones en afspraken verminderen conflicten. Niet omdat kinderen dan minder ruzie hebben, maar omdat ze beter weten waar de grenzen liggen en sneller zelf kunnen ingrijpen.
- Bij de ingang van de school helpt een warme, maar duidelijke houding. Vanparys laat zien hoe een begroeting meer doet dan een mededeling. Ouders die zich gezien voelen bij de ingang escaleren minder snel naar binnen.
- En in het team: bespreek onrust voordat die een naam krijgt. Kleine vuurtjes laten zich makkelijker doven dan bosbranden. Wie wacht tot het overkookt, heeft meer energie nodig om die te herstellen.

Rust is niet het doel. Het is het vertrekpunt.



Stefaan Vanparys is leerkracht en trainer in het Vlaamse basisonderwijs. Hij schreef eerder *Relaxed voor de klas* (2018). *Klas in rust* is een uitgave van Lannoo Campus.

Vraag aan de redactie



Heb je zelf een vraag voor de redactie?

Mail naar

redactie@kwinkopschool.nl

Goede vragen nemen we op in een volgende editie van de handleiding.

De handleiding is volledig herzien. Wat is er eigenlijk nieuw?

De handleiding is op een aantal punten flink veranderd. Een paar dingen die opvallen:

Circus IK is bijgewerkt. De kinderen krijgen niet langer de vraag welk gedrag ze kiezen, maar welk gedrag ze laten zien. Niet alle kinderen hebben volledige controle over hun eigen gedrag. De nieuwe formulering sluit daar beter op aan. Ook vanuit traumasensitief onderwijs. Vanuit dat perspectief zijn twee nieuwe overlevingsmechanismen toegevoegd: bevriezen en aanpassen. Die kun je naast aanpakken, aanvallen en verstoppen inzetten als dat past bij jouw groep.

Transitie heeft een eigen hoofdstuk gekregen. Zonder transitie blijft sociaal-emotioneel leren abstract. Kinderen kunnen dan wel benoemen wat gewenst gedrag is, maar oefenen er onvoldoende mee op momenten die er echt toe doen. In de vernieuwde handleiding staat uitgebreider waarom transitie essentieel is, wat het vraagt van jou en hoe je het als team oppakt.

Er is een **aparte leeswijzer** voor de schoolleider en een handreiking voor de kwaliteitscoördinator en gedragsspecialist. Daarmee laten we zien dat Kwink geen methode is die jij alleen draait, maar om een schoolbrede keuze vraagt. Je vindt de Kwink-handleiding op het Digibord onder Meer informatie, Ondersteuning, Starten met Kwink.



Kwink-trainingen

Kwink-coach op jouw school

Hoe zorg je ervoor dat Kwink en sociaal-emotioneel leren hoog op de agenda van jouw school komen en blijven? Wij pleiten ervoor dat elke school een Kwink-coach aanstelt.



Voor de Kwink-coach hebben we verschillende trainingen. Bekijk hier het filmpje van Wouter Siebers, projectleider Kwink, die uitlegt welke training passend is voor jouw situatie.



Nieuw! Kwink Intervisie voor ervaren Kwink-coaches

Samen werken aan effectief SEL-onderwijs met andere Kwink-scholen

➔ Ben jij een ervaren Kwink-coach en zoek je verdieping of uitwisseling van ervaringen met collega's? Doe mee aan de Kwink-intervisie sessies!

De eerste bijeenkomst is live in Amersfoort op woensdag 28 oktober, gevolgd door twee online sessies op 10 februari en 19 mei 2027. De interventie sluit aan bij jouw praktijk: je werkt in kleine groepen aan concrete vraagstukken en versterkt samen het SEL-onderwijs. Als deelnemer krijg je toegang tot de online community, de 'Kwink-hub', waar je kennis, ervaringen en vragen uitwisselt met andere deelnemers en de Kwink-trainer.

Kwink Intervisie:
voor ervaren Kwink-coaches
die zich verder willen
ontwikkelen in Kwink en
SEL en die samen met
andere Kwink-coaches
het verschil willen maken
voor hun school en
de leerlingen.



Scan de QR-code voor meer informatie en om je aan te melden!

Kwink-trainingen 2026-2027

	SEL en groepsdynamica	Met je team aan de slag	Coaching van collega's	Het ontwikkelen van een SEL-plan ^{*)}
Online	woe 30 sept 2026	wo 4 nov 2026 do 15 april 2027	woe 25 nov 2026 woe 12 mei 2027	
Amersfoort		woe 7 okt 2026 do 12 nov 2026 woe 10 mrt 2027	woe 28 okt 2026 don 26 nov 2026 don 8 april 2026	woe 9 dec 2026 woe 9 juni 2027
Drachten		woe 28 okt 2026	woe 17 maart 2027	woe 9 juni 2027

^{*)} Deze training wordt alleen op locatie (live) gehouden.

Bovenstaande trainingen zijn van 13.30 tot 16.30 uur

Kwink voor nieuwe leerkrachten

Online	Datum	Tijd
Online	woe 30 sep 2026	13.30-15.30 uur
Online	don 18 okt 2026	15.15-17.15 uur
Online	ma 2 nov 2026	15.15-17.15 uur
Online	woe 2 juni 2027	13.30-15.30 uur

Scan de QR voor meer informatie over onze traingen!



Kinderen in een moreel niemandsland



In dit artikel ga ik in op de leefwereld van kinderen in de bovenbouw. De online-wereld en de offlinewereld zijn niet meer van elkaar te scheiden. Ze lopen voortdurend in elkaar over. We spreken ook wel over een hybride wereld. Kinderen komen op plekken waar volwassenen ontbreken. De vraag is hoe ze zich op al die 'digitale pleintjes' ontwikkelen. Wie ondersteunt hun morele ontwikkeling?

De hybride leefwereld van kinderen wordt steeds meer een 'moreel niemandsland'. Het is een plek waar de traditionele vertegenwoordigers van waarden (ouders, leraren) terrein verliezen aan het zogeheten *networked moral learning*. In deze digitale arena bepalen influencers, rappers en de vluchtige onlinecultuur wat 'normaal' is. Voor een kind op de basisschool, wiens morele kompas nog volop in ontwikkeling is, vormt dit een enorme uitdaging voor het maken van verantwoorde keuzes.

De verschuiving van waarden

Volgens het competentiemodel dat in Kwink wordt gebruikt, is keuzes maken het vermogen om verstandige beslissingen te nemen. Voorheen maakte een kind vooral keuzes op basis van

karakter. Je deed het juiste, ook als niemand keek. In het moreel niemandsland zien we echter een radicale verschuiving. Succes wordt daar niet langer gemeten aan jouw functioneren in de klas of op het plein. Het gaat vooral om uiterlijk vertoon: geld, luxe en status zijn belangrijk. Deze prikkels beïnvloeden steeds meer de keuzes die kinderen maken. In plaats van te kiezen voor een empathische reactie, wordt de keuze vaak gedreven door de zucht naar een directe beloning in de vorm van likes, views en andere tekens van bewondering.

De druk van de digitale straatcultuur

We zien dat morele grenzen 'buigzaam' worden. Waar we kinderen in de klas leren dat agressie niet verstandig is en dat conflicten bijvoorbeeld via De keuzechecker opgelost kunnen worden, zien kinderen dagelijks op hun smartphone hoe geweld normaliseert. Dit brengt het keuzeproces van een kind in een spagaat:

- **Loyaliteit versus ethiek:** De loyaliteit aan de onlinegroep wordt vaak belangrijker gevonden dan die aan instituties zoals de school. De angst om te 'snitchen' (verraden) weegt zwaarder dan de morele plicht om op te staan tegen onrecht. Een kind dat ziet dat een klasgenoot online wordt gepest, staat voor een groot dilemma. Moet je zwijgen en loyaal blijven aan de groep?

Praktische oplossingen

We moeten het interne kompas van de leerlingen trainen zodat zij ook zonder toezicht de juiste keuzes maken. Kwink is daarvoor een geschikt hulpmiddel. Denk ook aan:

1. **Moreel dilemma-gesprekken:** Laat leerlingen in kleine groepjes casussen oplossen. Vraag bijvoorbeeld: 'Je ziet een filmpje waarin iemand wordt vernederd. De hele groep liket het. Welke keuzes heb je? (Denk aan Circus IK). Wat zijn de gevolgen van elke keuze voor je eigen status in de groep op de lange termijn?'

Het gaat in deze gesprekken vooral om de onderbouwing van het antwoord en minder om de vraag of iets 'goed' of 'fout' is.

2. **Jongens en mannelijkheid:** In de onlinecultuur wordt mannelijkheid vaak gekoppeld aan dominantie en het niet tonen van zwakte. Scholen zouden actief ruimte moeten kunnen maken voor het alternatief: dat kwetsbaarheid en het vreedzaam oplossen van conflicten juist tekenen zijn van een

sterke persoonlijkheid. Maak van 'emotionele intelligentie' een gedragsdoel in de klas. Bij beeldengeluid.nl is een gratis lessenserie verschenen over de Netflixserie *Adolescence*. Mooi materiaal om met leerlingen te bespreken.

3. **Ontdek het niemandsland:** Veel leerkrachten hebben weinig zin om de populaire apps te ontdekken. Ik schreef het al eerder in een ander artikel voor het Kwink magazine: Doe het toch! Investeer in je eigen ontwikkeling. Laat je bijpraten door je leerlingen. Op welke 'digitale pleintjes' komen ze graag? Wie zijn de invloedrijke influencers? Wat zeggen die personen? Wat vind je daar zelf van?

4. **Reflectie op 'likes':** Maak kinderen bewust van de psychologie achter de likes. Bespreek waarom negatief gedrag online vaak wordt beloond en help hen inzien dat deze 'instant beloning' vaak ten koste gaat van hun echte karakter en betrouwbaarheid.

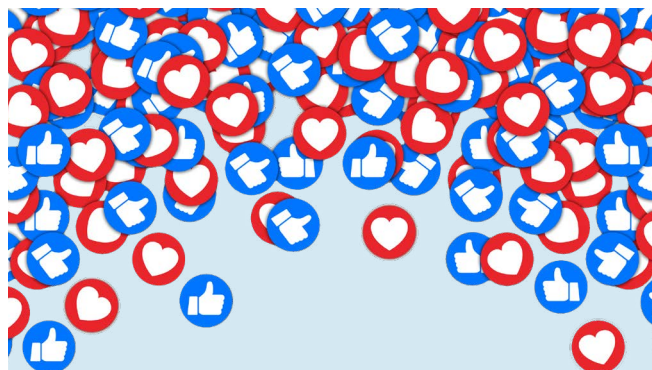
Of spreek je de ander aan, met het risico op sociale uitsluiting?

- **Respect:** Waar respect meestal verdiend wordt door verantwoordelijkheid en vriendschap, wordt het online vaak 'afgedwongen' via kracht, lef en vernedering. Dit vertaalt zich in keuzes waarbij dominantie en hardheid centraal lijken te staan.
- **Rationalisering van gedrag:** In het moreel niemandsland is het makkelijk om negatief gedrag goed te praten. Argumenten als 'Iedereen doet het' of 'Het was maar een grapje' maken het makkelijker om grensoverschrijdend gedrag recht te praten.

Tot slot

Het moreel niemandsland hoeft geen onontdekt gebied te blijven. Door de mechanismen van deze wereld in de veilige omgeving van de klas bespreekbaar te maken, helpen we kinderen om niet slechts passieve volgers van een harde onlinecultuur te zijn. We leren hun dat een scherm geen schild is voor hun verantwoordelijkheid, maar een plek waar ze door hun keuzes laten zien wie ze werkelijk zijn.

Ik doe in dit artikel wat stellige uitspraken die gelukkig niet voor alle kinderen gelden. Onthoud: met de meeste kinderen gaat het goed!



Meer weten?

Dit artikel is een voorpublicatie van een uitgebreider artikel over dit onderwerp dat in de loop van 2026 zal verschijnen. Wil je alvast een voorproefje? Beluister dan de podcast *Aan tafel bij Lucas*. Hier spreek ik over het moreel niemandsland in het VO.



door Kees van Overveld

Kwinkmeting



Eén goed rolmodel maakt een groot verschil

Leiders schreeuwen. Slingeren het ene na het andere dreigement de wereld in. Tappen uit telkens hetzelfde vaatje: dat van haat en eigenbelang. Zo ontwrichten ze menselijke verhoudingen en vergiftigen ze sluipenderwijs gevoelens van liefde, solidariteit en hoop.

Nee, geen vrolijke inleiding voor een column die de thermometer op een positieve manier in onze samenleving wil steken. om te zien hoe Kwink die is. Dat houdt in: hoe we met elkaar omgaan, voor elkaar opkomen, onze gevoelens op een open manier kunnen verwoorden, hoe we verantwoorde keuzes kunnen aangaan en relaties duurzaam kunnen onderhouden.

Dat leren onze kinderen vooral door observeren en nadoen. Dus als kinderen volwassenen meemaken die het gedrag vertonen zoals hierboven geschetst – schreeuwen, liegen, respectloosheid – leren ze dat dit normaal is en gaan ze dat gedrag imiteren. Vooral jonge kinderen kopiëren gedrag zonder het kritisch te beoordelen.

Aan ons de taak om ze een helder 'script' te geven waarin het gewenste gedrag goed wordt voorgedaan. Een script dat tegelijk werkt als 'medicijn' om al aangeleerd, negatief gedrag om te buigen. Zo zorg je voor voorspelbaarheid en veiligheid en voorkom je ook nog eens mindere schoolprestaties.

Soms lijkt het een hopeloze strijd als je naar het nieuws kijkt. Gelukkig weten we óók dat opvoeders veel kunnen compenseren. Denk aan een betrokken leerkracht. Een stabiele volwassene (vader, moeder, opa, oma, coach...). Vrienden met positief gedrag. Eén goed rolmodel kan een groot verschil maken.

Het scheelt veel als we dat ook bij de Trumps van onze wereld tussen de oren konden krijgen...



*Gerard van Midden,
projectadviseur Kwink*



Ouder- informatie

Sociaal-emotioneel leren thuis



Niet klagen
maar dragen

Welke boodschappen geef je mee?

Veel ouders geven hun kinderen tegeltjes-wijsheden mee. 'Niet klagen maar dragen', is daarvan een voorbeeld. Ze hebben vaak ook een keerzijde. Want wat gebeurt er in dit voorbeeld met een kind dat leert dat het altijd sterk moet zijn? De tegeltjes-wijsheden worden vaak onzichtbare regels voor hoe we naar onszelf kijken. Wat je kunt doen is beginnen bij jezelf. Wat zegt de wijsheid je en wil je die wel doorgeven?

Niet klagen maar dragen... de boodschap die je ermee krijgt heeft impact op je verdere leven waar je soms moeilijk vanaf komt. Het zegt je dat anderen het niet aankunnen dat jij klaagt, dat hulp vragen niet de bedoeling is, dat je niet zwak mag zijn en dat anderen op je moeten kunnen leunen. Je leert dat je altijd sterk en flink moet zijn.

Zelfbeeld

De wijsheid heeft ook consequenties voor je zelfbeeld en handelen, zoals moeite met aangeven van grenzen, geen hulp kunnen vragen en accepteren, vroeg volwassen worden, angst voor afwijzing en schaamtegevoelens bij zwakte.

Het interessante is dat je pas in de verre volwassenheid ontdekt dat dergelijke boodschappen, die je in je kindertijd hebt gekregen, je niets meer brengen. Of dat ze je zelfs in een burn-out doen belanden.

Loyaal aan familiecultuur

Moeten we dan maar ophouden onze kinderen boodschappen mee te geven? Natuurlijk niet! Het geven van boodschappen zijn tekens van liefde, die soms niet altijd goed getimed of passend zijn. We geven ze vaak onbewust, omdat we ze zelf te horen hebben gekregen. En omdat we onbewust loyaal zijn aan de familiecultuur waar we zelf uit komen. Soms komen ze voort uit een onverwerkt verleden en willen we ons kind behoeden voor dezelfde ellende die wij hebben meegemaakt.

Begin bij jezelf

Misschien de belangrijkste: we geven boodschappen vaak uit angst dat onze kinderen niet leuk gevonden worden, dat wijzelf tekortschieten, dat er iets ergs gebeurt als ons kind niet dit of dat...

Wat kun je doen? Begin bij jezelf. Bedenk welke uitspraak of tegeltjeswijsheid vandaag de dag nog invloed op jou heeft. Welke boodschappen geef jij regelmatig aan je kind terwijl je goedbeschouwd weet dat je die uit angst zegt? Welke boodschap is het waard om te blijven doorgeven? En welke ga je inwisselen voor een andere?



door Tea Adema, kinder-,
jongeren- en opvoedcoach



Samen sterk: zo verbindt Kwink school en thuis

NIEUW!

Een kind leert de hele dag door: in de klas, op het schoolplein en thuis aan de keukentafel. Juist bij sociaal-emotioneel leren maakt het verschil of die werelden met elkaar verbonden zijn. Wanneer kinderen merken dat school en thuis dezelfde taal spreken, ontstaat er rust en duidelijkheid. Dat helpt ze om gedrag beter te begrijpen en bewustere keuzes te maken. Kwink ondersteunt scholen om die verbinding met thuis op een praktische manier vorm te geven.

In de lessen werken kinderen aan vaardigheden die ze elke dag nodig hebben, zoals omgaan met gevoelens, samenwerken en het maken van keuzes. Dat gebeurt in een veilige groep, met herkenbare situaties en duidelijke routines. Wat kinderen daar leren, krijgt pas echt betekenis als dat ook buiten de klas terugkomt. Thuis speelt daarin een belangrijke rol. Om ouders hierbij te betrekken, heeft Kwink verschillende materialen ontwikkeld die helpen om aan te sluiten bij wat er in de klas gebeurt.

Een korte uitleg voor ouders

Veel ouders zijn nieuwsgierig naar wat hun kind precies doet tijdens een Kwink-les en wat het daarvan leert. Daarom is er een korte video ontwikkeld waarin dit helder wordt uitgelegd. In minder dan vijf minuten krijgen ouders een goed beeld van de opbouw van Kwink en de vaardigheden waar kinderen mee oefenen. Deze video is geschikt om te delen aan het begin van het schooljaar, maar kan ook later worden ingezet als ouders meer achtergrond willen. Door de combinatie van beeld en uitleg ontstaat er snel overzicht en begrip. Scan de QR-code!



De Koelkastposter:

Kleine momenten die verschil maken

Vier keer per jaar ontvangen scholen een koelkastposter, bedoeld voor thuis. Op deze poster staan korte opdrachten en gespreksvragen die ouders samen met hun kind kunnen gebruiken. De kracht van de poster zit in de eenvoud: het gaat niet om lange gesprekken, maar juist om kleine momenten gedurende de dag.

Denk aan een vraag tijdens het eten of een korte reflectie op een situatie die zich die dag heeft voorgedaan. Zulke momenten helpen kinderen om woorden te geven aan hun gevoelens en ervaringen. Tegelijkertijd krijgen ouders meer zicht op wat er speelt in het hoofd van hun kind.

Omdat de poster aansluit bij de thema's uit de klas, ontstaat er vanzelf samenhang tussen school en thuis.



Welkom in Kwink

Samen kennismaken

Veel scholen geven nieuwe leerlingen en hun ouders de publicatie *Welkom in Kwink* mee. Dit toegankelijke boekje laat zien hoe de wereld van Kwink eruitziet en wat kinderen daarin leren. Samen met hun kind kunnen ouders zo kennismaken met de dieren, de thema's en de manier van werken.

Het boekje helpt om het gesprek thuis op gang te brengen en maakt voor ouders concreet waar hun kind op school mee bezig is. Ook als het niet fysiek wordt meegegeven, kunnen scholen ouders eenvoudig verwijzen naar informatie over *Welkom in Kwink*:

www.kwinkopschool.nl/welkom-in-kwink



Het Kwink oudermagazine

Achtergrond en handvatten

Voor ouders die zich verder willen verdiepen, is er het Kwink oudermagazine. Hierin leggen we uit waarom sociaal-emotioneel leren belangrijk is en hoe dit er in de praktijk uit ziet. Ook krijgen ouders een inkijkje in de opbouw van een Kwink-les. Het magazine biedt ook concrete handvatten voor thuis. Het gaat om herkenbare situaties en praktische suggesties die ouders helpen om hun kind te begeleiden bij het ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden, zonder dat dit extra druk geeft.



Er is een speciale pagina voor ouders waarvan hun kind met Kwink werkt ontwikkeld met alle materialen. Verwijs ouders hiernaar in je nieuwsbrief of op een andere manier!
www.kwinkopschool.nl/voor-ouders



21 t/m 25
september

Kwink &... de Gouden Weken



start
nieuwe
schooljaar

De Gouden Weken

Het startschot voor het nieuwe schooljaar is gegeven! De eerste weken – de Gouden Weken – zijn te vergelijken met de opwarming voor een groot toernooi. Juist in deze periode leg je de basis voor een sterk teamgevoel, goede samenwerking en een veilige sfeer in de klas. Wordt het een hechte ploeg die elkaar aanmoedigt en samen resultaten boekt? Of blijven er eilandjes bestaan en zit niet iedereen lekker in het spel? Alles hangt af van hoe je samen deze beginfase aanpakt.

In het katern *Kwink &... de Gouden Weken* lees je alles over de eerste drie fasen van groepsvorming (forming, norming, storming), over hoe onderlinge verhoudingen zich ontwikkelen en wat je kunt doen om daar positief op in te spelen. We bieden je **praktische en energieke werkvormen** om met je groep in beweging te komen – letterlijk én figuurlijk. Een sterke start is geen toeval. Die bereid je voor. Zet je groep in beweging en ga voor een flitsend begin!

Kwink &... de Week tegen Pesten



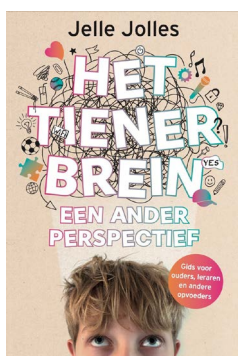
De Week tegen Pesten

Een plek voor iedereen in de klas, dat wil je toch? Veiligheid is geen vanzelfsprekendheid, maar een opdracht. Iets waar je continue samen aan werkt. Ieder kind verdient een plek en iedereen in de klas, zowel kinderen als leerkracht, hebben een rol in het creëren daarvan. Dat vraagt om:

- 1. Schoolverbondenheid en betrokkenheid:** Kinderen en medewerkers voelen zich welkom, gesteund en onderdeel van de school. Ze doen actief mee en hebben een positieve band met de school.
- 2. Interpersoonlijke relaties:** Goede relaties tussen leerkrachten en kinderen én tussen kinderen onderling zorgen voor meer sociaal gedrag, meer steun en minder pestgedrag.
- 3. Sociale normen en regels:** Duidelijke, eerlijke en consequent toegepaste regels dragen bij aan veiligheid, met nadruk op positief gedrag en verbinding in plaats van straf.

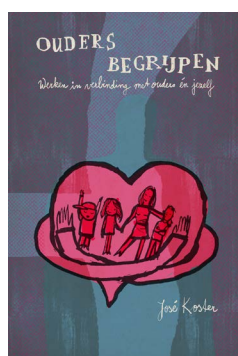
Deze drie uitgangspunten zijn verwerkt in het katern *Kwink &... de Week tegen Pesten*. Met voor elke dag een uitdagende activiteit op drie niveaus: onder-, midden- en bovenbouw.

SEL-inspiratie



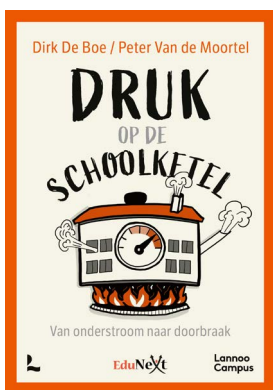
Het tienerbrein

Jelle Jolles laat zien hoe het tienerbrein zich nog volop ontwikkelt en wat dat betekent voor gedrag, motivatie en leren op school en thuis. Tieners zijn werk in uitvoering. Jolles geeft een nieuw perspectief op de tienertijd en de zes rollen die ouders, leraren en coaches daarin spelen. Onmisbaar voor iedereen die jongeren wil begrijpen in plaats van bestrijden.



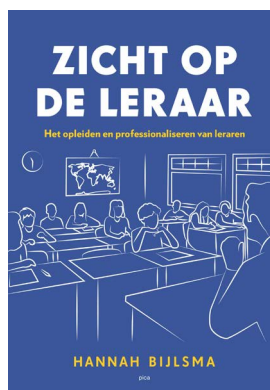
Ouders begrijpen – Werken in verbinding met ouders én jezelf

José Koster helpt professionals om ouderschap te begrijpen vanuit kwetsbaarheid in plaats van weerstand. Je leert hoe je contact maakt met ouders, ook als een gesprek spannend of beladen is. Praktisch en mensgericht, voor iedereen die dagelijks met ouders samenwerkt en daarbij zichzelf wil blijven.



Druk op de schoolketel

Dirk De Boe en Peter Van de Moortel onderzoeken waarom scholen onder zo'n hoge druk staan en wat dat doet met leraren en schoolleiders. Ze reiken negen lenzen aan om anders te kijken naar gedrag, onderstroom en teamdynamiek. Voor schoolleiders en teams die frictie willen omzetten in energie en groei.



Zicht op de leraar

Hannah Bijlsma beschrijft welke kennis, vaardigheden en overtuigingen een leraar nodig heeft om heel goede lessen te geven. Ze gaat in op loopbaanpaden, kwaliteitszorg en hoe erkenning van het vak samenhangt met het lerarentekort. Waardevol voor schoolleiders, kwaliteitscoördinatoren en lerarenopleiders.

Team-coaching

Veilige
school

Maak Kwink nóg sterker met onze trainingen

Implementatie

Gouden
Weken

SEL-
plan

Circus
IK

Klassen-
afspraken

Voorbeeldgedrag

SEL-competenties

Kwink-slagen

Voor Kwink-coaches

Ben jij Kwink-coach op jouw school of wil je dat worden? Fantastisch!

Dan zijn onze trainingen onmisbaar. Leer alles over de kracht van sociaal-emotioneel leren. Over hoe je met jouw team praktisch aan de slag gaat en hoe je het beste in collega's naar boven haalt. En maak een SEL-plan voor een stevige, duurzame basis.

Bekijk
hier de nieuwste
trainingen en
meld je aan!

